

Т. І. Є Ф И М Е Н К О,
*професор, доктор економічних наук,
член-кореспондент НАН України,
Президент ДННУ "Академія фінансового управління"
(Київ)*

РЕФОРМУВАННЯ ТА УНІФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ

Політика президента США Д. Трампа передбачає істотні зміни у підпорядкуванні правил глобальної лібералізації торгівлі національним інтересам. Дискусійними є питання виконання державою конституційних зобов'язань з неухильним дотриманням ринкових принципів конкурентоспроможності, транспарентності та саморегульованості на фоні управлінських ризиків інформаційної асиметрії у просторово-часовому аспекті.

Т. І. І Е Ф У М Е Н К О,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Corresponding Member of the NAS of Ukraine,
President of the SESI "Academy of Financial Management"
(Kyiv)*

REFORMING AND UNIFYING THE INFORMATION SPACE OF BUSINESS ACTIVITY

The policy of the US President D. Trump provides for significant changes in the context of subordinating the rules of global trade liberalization to the national interests. Discussion issues are implementation of the state constitutional obligations with strict adherence to the principles of market competitiveness, transparency and self-regulation on the background of risk management of information asymmetry in the space-time aspect.

Протягом минулих століть циклічні кризові явища стримували порівняно стаке зростання національних господарств. На відміну від таких тенденцій, причини й наслідки збоїв на макрорівні у першому десятиріччі ХХІ ст. свідчать про важливість наукового і практичного усвідомлення особливостей процесів глобальної фінансіалізації, а також ускладнення інституційного середовища. Чергові цикли переосмислення економічної та політичної складових національної конкурентоспроможності здебільшого збігаються з трансформаціями у владних колах. У такому розумінні не стала винятком переорієнтація урядових кіл США зі стратегічних позицій інституціалізації корпоративного глобалізму в бік підпорядкування регіональних і національних торговельних угод державній політиці соціальної справедливості, проголошеній у Доповіді Дж. Фокса.

© Єфименко Тетяна Іванівна (Iefymenko Tetiana), 2017; e-mail: efimenko@afu.kiev.ua.

Проте у будь-кому разі найважливішим фактором зміцнення довіри в контрактних відносинах залишається стандартизація підходів до формування й використання баз даних. Для запобігання кризовим подіям у контексті проявів нової реальності у фіскальному просторі необхідно уникати асиметрії в інформації про діяльність економічних агентів.

Зокрема, справедливе розкриття звітності дозволяє лідерам бізнесу імплементуватись у ринкове інформаційне середовище на вигідних умовах, брати активну участь у лістингових, моніторингових та інших процедурах провідних світових фінансових майданчиків. З позицій інвесторів, використання єдиних нормативів у формуванні одноманітних показників діяльності допоможе ухвалювати ефективніші рішення на підставі адекватної оцінки рентабельності та ризиків, а також завдяки можливості порівняти бази даних з різних джерел. Зазначене є принципово важливим не тільки з точки зору загальної постановки проблеми. Вітчизняні наукові дослідження в цій сфері доцільно спрямовувати на створення фундаменту для прийняття рішень стратегічного характеру. З огляду на євроінтеграційний вектор реформування української економіки, це сприятиме піднесенню нашої держави в умовах становлення нової світової фінансової архітектури.

На необхідності об'єктивного оцінювання факторів дестабілізації європейських соціально-економічних систем (СЕС) внаслідок промислової революції ХІХ ст. наголошено в науковій праці Є. Бергмана, присвяченій теоретичним засадам виникнення та розгортання кризових явищ у минулому [1]. Звертається увага на цілий ряд порушень ринкової рівноваги з урахуванням їх різних рівнів, обґрунтованих у багатьох ученнях про надвиробництво, капіталізацію, грошовий і кредитний обіг, про дисбаланси у взаємовідносинах між умовами суспільного відтворення і розподілом доходів. На базі досліджень меркантилістів, фізіократів і школи А. Сміта доведено важливість дотримання балансу попиту і пропозиції у процесі виробництва та розподілу благ.

Дискусійні питання, пов'язані із закономірностями розвитку ринкової економіки, а також можливості використання інструментів фінансового управління розглядалися у працях Л. Мізеса [2; 3; 4], Ф. фон. Хайєка [5], Й. Шумпетера [6]. Глобальна криза ХХ–ХХІ ст., хоч і підірвала віру багатьох у можливості сталого розвитку без економічних і фінансових збоїв, усе-таки не знищила її повністю. Більше того, самі потрясіння нерідко трактуються як епізодичні, випадкові, скороминущі. Сутність цієї ідеї американські економісти К. Рейнхарт і К. Рогофф розкрили в окремому дослідженні. Після розгляду історії численних економічних і фінансових криз протягом останніх 800 років учені стверджують, що здебільшого реакція на нестабільність втілюється у стійкому, постійно відтворюваному синдромі “цього разу все буде інакше”. Відсутність імунітету до нього вони пояснюють тим, що з плином часу коротка пам'ять позичальників, кредиторів, політичних діячів і академічних учених, а також суспільства в цілому не

поліпшується. Тому уроків на тему, як уникнути наступного вибуху, вистачає ненадовго. Навіть при організованій системі раннього попередження загроз порушень ринкової рівноваги прийняття управлінських рішень може супроводжуватися ненавмисним або удаваним нехтуванням тривожними сигналами небезпеки при застосуванні застарілих правил оцінки [7].

У глобалізованому світі антикризове регулювання національних фінансових ринків і банківських систем супроводжується стрімким поширенням інформаційних технологій, у результаті чого на перший план виходять наймобільніші фінансові ресурси, що відіграють дедалі вагомішу роль. Ми поділяємо думку К. Ерроу про те, що поняттєво-термінологічна сутність інформації є прямо протилежною квінтесенції невизначеності зовнішнього і внутрішнього ринкового середовища. Відповідно економічна поведінка суб'єктів підприємництва, домогосподарств і громадян залежатиме від інформаційної противаги впливу на них непередбачуваної турбулентності [8]. Інакше кажучи, сукупність факторів широкої обізнаності можна розглядати як компенсатор негативних наслідків ускладнення глобального та національного економічних просторів. Сьогодні формується надзвичайно потужний інформаційно-фінансовий сектор економіки, що ґрунтується на мережевих процесах із застосуванням новітніх видів телекомунікацій та обчислювальної техніки. Таким чином, подібно до усталених поглядів на товар як на головну складову стадії індустріального розвитку, інформація стає базисом для економіки постіндустріального типу.

Тенденції універсалізації життєдіяльності суспільства, а також прискорення динаміки обміну знаннями, товарами і робочою силою підвищують відкритість національних економік. Проте глобальні кон'юнктурні обставини іноді однобоко й непослідовно впливають на конфігурацію розміщення продуктивних сил, рух інвестицій тощо. Це вимагає обґрунтування інноваційних заходів щодо своєчасного, адекватного реагування на посилені геополітичними ризиками виклики постійних порушень рівноважного стану економіки на всіх рівнях, а також на гібридні конфлікти тощо. Перед фірмами, домогосподарствами і державами постають проблеми вибору інституцій та інструментів для досягнення цілей сталого розвитку. Зокрема, у зазначеній Доповіді йдеться про необхідність макроекономічних структурних перетворень, а також дотримання принципу акселерації при широкомасштабному інвестуванні в освіту, вдосконалення кваліфікації та інших характеристик людського, інфраструктурного, технологічного капіталу. Водночас такі процеси вимагають істотної інтенсифікації взаємного обміну інформацією. Відповідно дедалі більш затребуваними стають єдині регламенти норм суспільного життя, належної оцінки отриманих результатів. Загрозами помилок у виборі супроводжується багато операцій між економічними агентами, що найчастіше пов'язане з різним (іноді навмисно) тлумаченням однакової інформації, яка стосується серйозних ризиків здійснення проектів або проблемного фінансового стану одного чи

декількох контрагентів. За умов зовнішньої та внутрішньої невизначеності необхідно розробляти єдині підходи до формування й оцінки фінансових і нефінансових показників.

Нами визначено умови адаптованості та гнучкості ринкових агентів у всесвітньому інформаційному просторі, коли міжнародна інтеграція СЕС сприяє посиленню господарських зв'язків, а також взаємозалежності ринків праці, товарів і послуг. Об'єктом дослідження є економічні відносини періоду переходу до постіндустріального та інформаційного суспільств при зміцненні тенденцій нерівності, протекціонізму та ізоляціонізму.

Наприкінці XX – на початку XXI ст. процеси інтернаціоналізації світового господарства на якісно новому рівні супроводжуються виникненням сфер економічних відносин з ознаками поступової втрати національної належності. Потенціальним загрозам для стійкості суверенних СЕС при укладанні міждержавних багатосторонніх договорів в інтересах великих компаній присвячено розділи Доповіді про ризики програшів у політиці на фоні невдалої економіки (*bad economics*). Серед найважливіших проблем розглядаються тенденції до стирання та/або зникнення міждержавних кордонів, коли спостерігається загальна стандартизація норм життя і бізнесу, що, по суті, зумовлює утворення уніфікованого простору ділової активності. З одного боку, інтеграція справді сприяє формуванню єдиних ринків праці, товарів і послуг, зміцненню конструктивних взаємозв'язків реальних секторів національних економік, подальшому об'єднанню простору фінансових операцій. Проте, з іншого боку, на відміну від скоординованої інтеграційної взаємодії, деякі процеси глобалізації характеризуються невизначеністю та незавершеністю, тобто, хоча міжнародні бар'єри між країнами послаблюються, все ж господарські зв'язки розвиваються однобоко й непослідовно, що в Доповіді проілюстровано на прикладі економічних взаємовідносин США з такими країнами, як Мексика, Китай та ін.

Об'єднання та розширення регіональних і світових ринків відбуваються не у планових, а здебільшого у довільних формах. Таким чином, міжнародний поділ праці поступово трансформується у гігантські виробничо-збутові структури, чия діяльність у планетарному масштабі підтримується фінансовою системою і всеосяжною інформаційною мережею. Відповідно глобальна кон'юнктура визначає галузеву структуру інвестицій, просторове розміщення продуктивних сил, а зрештою, кількісні та якісні індикатори виробництва і обміну товарами й послугами. Інтернаціональне експертне співтовариство характеризує глобалізацію світового господарства як посилення економічної взаємозалежності країн усього світу в результаті зростання обсягу та різноманіття міжнародних угод, а також дедалі швидшої та ширшої дифузії технологій *. Непередбачува-

---

* IMF Annual Report 2008. Making the Global Economy work for all [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2008/eng/pdf/ar08_eng.pdf.

ним аспектом цих процесів є те, що економічні піднесення і спади, які наприкінці ХХ ст. відбувались у межах однієї або декількох країн, сьогодні набувають значно масштабнішої (а іноді й всесвітньої) просторово-часової локалізації.

Феномен глобалізації пов'язаний з трансформацією прогресивних СЕС у контексті інформаційного суспільства, із стрімким поширенням транснаціонального капіталу, з підвищенням мобільності всіх видів ресурсів у мікро-, мезо- і макроекономічних масштабах, з активним впровадженням нових інформаційних, комп'ютерних і мережевих технологій. Невід'ємною складовою цього комплексу взаємозумовлених процесів є вбудовані механізми саморегуляції. Наприклад, створення єдиного інформаційного простору для руху як державних, так і корпоративних коштів визначається Міжнародним консорціумом з управління державними фінансами* — однією з найавторитетніших інтернаціональних структур, які працюють у цій сфері, — як ключова проблема інформаційно-мережевої економіки. Автор як представник наукового співтовариства України в зазначеній організації, а також у складі робочої групи з удосконалення обліку та звітності Конференції ООН з питань торгівлі та розвитку (ISAR-UNCTAD) бере участь у розробленні напрямів гармонізації регулятивних функцій міжнародних інституцій та подальшої імплементації найкращої практики управління змінами багатосторонніх фінансових форм взаємодії економічних агентів.

Глобалізація супроводжується випереджаючим розвитком фінансової сфери внаслідок міжнародних переливів капіталів, які фактично втратили ідентифікацію щодо країни походження. Для підвищення стійкості та стабільності світового господарства доцільно поступово вдосконалювати регулятивну роль фінансових інституцій. За допомогою досить жорстких норм і правил уряди намагаються регламентувати практично всі види діяльності на ринках грошей та капіталу, і зокрема — використання універсальних фінансових інструментів, деривативів (похідних), різних форм кредитних ресурсів. Проте шляхи задоволення потреб в оздоровленні національних фінансових систем і водночас у державній підтримці економіки мають багато суперечностей. Це пов'язано з об'єктивною обмеженістю можливостей порівняння оборотів у рамках національних економік і ТНК. На боргові зобов'язання урядів істотно впливає стан ліквідності корпоративних структур. Рішення у сфері фінансового управління ухвалюються під впливом політичних обставин, про що свідчить практика підвищення стійкості національних господарських систем в ЄС, і в першу чергу — у Греції, Португалії, Італії, Іспанії. Тим часом регуляторна активність великою мірою залежить від ступеня загострення проблем хибного вибору й морального ризику внаслідок необмежених можливостей зростання доходів поза зв'язком з реальним сектором економі-

* The International Consortium on Governmental Financial Management [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.icgfm.org/>.

ки, ознак асиметричності інформації та значного обсягу спекулятивних операцій.

У питаннях регулювання фінансового сектору законодавці завжди прагнули встановлювати спеціальні правила, спрямовані на запобігання спотворюючому впливу асиметричності інформації з метою забезпечення прозорості нормативного середовища. В цьому випадку метою кредитора стає уникнення укладання договорів з позичальниками, зумовлених високими кредитними ризиками. Оскільки потенціальна можливість хибного вибору безпосередньо пов'язана з ефективністю функціонування фінансових ринків, то виникає потреба в державному регулюванні, яке дозволяє гарантувати повноту необхідної інформації. Дещо іншою може бути ситуація після отримання позики. Існує моральний ризик того, що позичальники, не будучи достатньою мірою забезпеченими заставою, братимуть участь у діяльності, пов'язаній з ризиками неповернення коштів. Способи затвердження нормативних правил завжди передбачають певні співвідношення жорстких законодавчих і гнучких підзаконних актів. Тому якщо держава розширює сферу ухвалення рішень регулятора, не посиливши його відповідальності, то вона ризикує натомість отримати непрозорі управлінські рішення.

Міжнародне електронне середовище економічної діяльності стає важливим фактором прогресивного реформування інтеграційної функції ринку. Багато активів суб'єктів підприємництва набирають нематеріального характеру, а рух грошових ресурсів у просторово-часовому аспекті дедалі менше пов'язаний з реальним сектором економіки. Покупці мають можливість тиражувати і продавати придбані відомості та системи їх трансляції, а отже, сторони договірних відносин можуть опинитись у нерівноцінних умовах. Миттєвий обмін інформацією, незалежно від географічного положення учасників угод, уможливорює укладання контрактів як у реальному, так і у віртуальному режимах. З'явилася нова група економічних агентів — у вигляді інтернет-посередників, а також різних партнерств *. Протягом останніх двох десятиріч у планетарному масштабі поширився поняттєво-термінологічний апарат, який характеризує взаємовідносини бізнес-контрагентів ("бізнес — бізнес", business-to-business — B2B), споживачів-контрагентів ("споживач — споживач", consumer-to-consumer — C2C), продавців і споживачів ("бізнес — споживач", business-to-consumer — B2C), комерційних компаній і державних установ ("бізнес — уряд", business-to-government — B2G) тощо.

На нинішньому етапі, після глобальної фінансово-економічної кризи, державне регулювання дедалі більшою мірою спирається на мікро- та

---

* Information Economy Report 2015. Unlocking the Potential of E-commerce for Developing Countries / UNCTAD. — 2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ier2015_en.pdf; E-commerce and Development Report 2004 / prepared by the UNCTAD secretariat. — New York, Geneva : UNCTAD, 2004 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://unctad.org/en/Docs/ecdr2004_en.pdf.

макропруденційну політику, що гармонізується в рамках удосконалення міждержавних інституційних монетарних і фіскальних механізмів нагляду у фінансовому секторі. Поступово "розмиваються" раніше нездоланні бар'єри між товарним і фондовим ринками, між торгівлею товарами та цінними паперами. Наприклад, коли ціна на нафту відривається від своєї виробничої основи і стає інструментом розміщення фінансових ресурсів, імовірно є прискорена концентрація капіталу, учасники ринку можуть істотно впливати на ціни і створювати спекулятивні бульбашки, завдаючи величезної шкоди нормальній торговельній діяльності та ринковій ефективності. Тому вкрай важливо сформувати і впровадити уніфікований інструментарій уникнення спотворення економічних показників. Базою для цього мають слугувати міжнародні стандарти ідентифікації та оцінювання як активів, так і пасивів (включаючи нематеріальні), а також права власності (зокрема, і на інформаційний ресурс).

В останні роки поширюється менеджмент, який ґрунтується на стимулюванні зростання цінності. В межах пов'язаних між собою видів діяльності для побудови стратегій організацій застосовуються ефективні механізми покрокового формування ланцюгів створення доданої вартості, які змінюються під впливом прискореного розвитку фінансового та наукомісткого секторів, інформаційних технологій і сфери послуг. Тому цілі та результати діяльності міжнародних компаній, з огляду на комплексний вплив безлічі факторів на альтернативні варіанти їх функціонального розвитку, повинні мати адекватну оцінку як у вартісному вимірі, так і в одноманітних нефінансових характеристиках.

Процесам трансформації заощаджень в інвестиції сприяє фінансове посередництво. Водночас у відносинах грошово-кредитного сектору з позичальниками і кредиторами поширюється асиметрія ризиків. Вибухове збільшення трансакцій з похідними фінансовими інструментами, яке сталося протягом останніх двох десятиріч, поглибило зазначену асиметричність і, відповідно, підвищило ступінь ризикованості операцій з кредиторами. Якщо для банківських депозитів існують інституційні механізми гарантування вкладів, то для бізнес-активності, пов'язаної з похідними фінансовими інструментами, вони відсутні та навряд чи взагалі будуть створені. Для конкретного заощаджувача-вкладника відносини між посередницькими установами, інвесторами або іншими вкладниками є "чорним ящиком". Інформація про бізнес фінансового посередника, яку може отримати клієнт, обмежується переважно даними обов'язкової фінансової звітності, доступ до якої є формальним або практично неможливим.

В умовах інтеграції ринків поступово стандартизується інформаційне забезпечення в межах Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Процеси глобалізації супроводжуються уніфікацією параметрів якості продукції та послуг, інтернаціоналізацією технічних, екологічних, транспортних та інших нормативів. У кожному конкретному випадку

імплементация міжнародних правил вимагає встановлення або вивчення формальних і неформальних правил, які б характеризували загальний контекст управління змінами. Йдеться про стратегічне цілепокладання і порядок моніторингу, дотримання принципів прозорості та підзвітності, різні способи реалізації поставлених завдань з урахуванням традицій, звичаїв тощо.

У транзитивних СЕС вектор євроінтеграційного розвитку передбачатиме гармонізацію показників фінансової та нефінансової звітності економічних агентів, а також усі елементи облікової політики. Крім того, необхідно розробляти єдині вимоги до розкриття інформації та її якості, до оцінки і переоцінки активів. Запровадження МСФЗ посилює конкурентоспроможні складові інституційної системи держави. Для економічних агентів розширюються можливості залучення міжнародних інвестицій, проведення операцій на світових фінансових ринках, що, у свою чергу, сприяє підвищенню привабливості та зміцненню внутрішніх ринків капіталу. Регуляторні органи дістають можливість формувати єдиний простір ділової активності учасників ринків з метою запобігання шахрайству та для підтримки сумлінних підприємців і здійснювати його моніторинг.

Сьогодні вкрай актуальною є зміна, починаючи з 2017 р., формату чинності з тестового на постійний наглядових норм щодо оцінки фінансових ризиків для банківського сектору економіки *. Передбачено негайне прийняття управлінських рішень — аж до примусового припинення діяльності посередницьких структур — у разі істотної різниці між очікуваними втратами від кредитних ризиків і стандартизованими критеріальними показниками, що відповідають Базельським принципам банківського нагляду. Щодо ситуації з “ПриватБанком”, то очевидно, що невідповідність індикаторів стабільності фінансової установи нормативним призвела наприкінці 2016 р. до вжиття вимушених термінових заходів державної підтримки його капіталізації, адже цей банк настільки великий, що не може бути втрачений без негативних наслідків. Зауважимо, що повне і своєчасне порівняння кредитних ризиків з нормативними індикаторами сприятиме коректнішому розрахунку капіталу певного банку, позитивно впливаючи на підвищення фінансової стійкості всього банківського сектору. Протягом 2014–2017 рр. в Україні з ринку виведено майже 90 банків (або 50% їх загальної кількості). В результаті близько половини всіх активів і ризиків цього сектору сконцентровано в установах з державним капіталом, у зв’язку з чим потрібно зосередити зусилля дослідників на особливостях запровадження єдиних стандартів оцінки інформації.

---

* Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/v0351500-16>.

У майбутньому центральні банки приділятимуть ще більше уваги питанням стрес-тестування, стандартизованої оцінки платоспроможності та ліквідності фінансових посередників на підставі статистичної та фінансової звітності, складеної відповідно до міжнародних правил. А вже з 2018 р. на інтернаціональному рівні буде введено МСФЗ 9^{*}, де передбачено унормування оцінки очікуваних збитків від операцій з фінансовими інструментами.

Крім названих переваг, запровадження МСФЗ має потенціал збільшення довіри до прозорості показників з урахуванням тенденцій зростання частки нематеріальних активів у загальній звітності організацій. Прагнення до підвищення якості професійної діяльності бухгалтерів і аудиторів вимагає зміни менталітету з огляду на вагомість і цінність єдиної бази даних для прийняття управлінських рішень.

Основними ймовірними користувачами так званої "інтегрованої звітності" (ІЗ) є постачальники фінансового капіталу, які інвестують кошти в компанію, що надає фінансову звітність, і потребують інформації про неї. Оприлюднені дані такої звітності мають стати сполучною ланкою всієї інформаційної бази ІЗ. У межах однієї юрисдикції для полісмейкерів, органів, відповідальних за стандартизацію й державне регулювання, доцільно формувати спільну платформу для роботи над звітністю. Відповідно важливо враховувати особливості підходів, застосовуваних в інших національних інформаційних економічних системах. Як зазначалось, основою для будь-якої подібної регуляторної конфігурації завжди є запровадження МСФЗ. По суті, такі регламенти призначено для введення в законодавче поле правил обов'язкової звітності для публічно значущих підприємств та їх філій з невід'ємною процедурою аудиту і участі відповідних фахівців, які отримали сертифікати міжнародного зразка.

Як відомо, бухгалтерські баланси не містять великої кількості "інтелектуальних" чи "організаційних" нематеріальних активів. Працівники — основний елемент людського капіталу — можуть становити головне надбання організації, але під час відображення інформації їхній вклад у довгостроковий успіх нерідко не враховується навіть у нефінансових показниках. На важливості людського капіталу можна наголосити, розглядаючи його моральний дух, мотивацію, соціальне і культурне різноманіття, а також те, як основні навички працівників підтримуються, наприклад, за допомогою програм навчання й розвитку. Соціальний та інституційний елементи капіталу реалізуються в розвитку мережі відносин (включаючи взаємодію з місцевими громадами, створення технологічних консорціумів тощо). Слід мати на увазі, що глобальні обмеження несуть у собі іноді несподівані та незворотні ризики змін у природних ресурсах. Тому в ІЗ необхідно зазначати, наскільки надійно забезпечено наявність, якість і до-

---

^{*} Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (МСФЗ 9). Фінансові інструменти, IASB; Стандарт. Міжнародний документ від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_016.

ступність окремих компонентів природного капіталу, та оцінювати зусилля щодо захисту навколишнього природного середовища.

Також з метою формування об'єктивної інформації про конкурентні переваги до ІЗ треба включати дані про стратегії ціноутворення, операційну ефективність, значущість бренда і вартість фінансового капіталу з урахуванням факторів зростання обсягів продажів або домінування на ринках збуту. Крім того, в інтересах різних стейкхолдерів (насамперед, інвесторів) слід висвітлювати дані про інновації та корпоративне управління, відносини з клієнтами, своєчасність реакції на суспільні очікування та екологічні виклики, про можливі компроміси із зовнішнім і внутрішнім інституційним середовищем. Не повинні залишатися поза увагою і характеристики таких цінностей, як чесність, довіра, командна робота.

Висновки

Механізми руху, переливів капіталів домінують над багатьма іншими процесами у відносинах економічних агентів. Поява нових технологій або нових товарів, зміна ризик-факторів спричиняють зростання прибутковості у певних секторах ринку, де концентруються ресурси і зростає продуктивність вкладень. Тому імовірними є виникнення диспропорцій і створення олігархій з усіма відомими негативними наслідками. Отже, для сприяння цілям сталого розвитку суспільства соціально орієнтовані держави повинні справляти регуляторний вплив на обіг власних, позикових і спекулятивних грошово-кредитних коштів. Управлінські правила необхідно орієнтувати на запровадження відомих у межах найкращої міжнародної практики інструментів впливу на різні сектори ринку в ті чи інші періоди. На це мають спрямовуватися вимірювальні аспекти виробництва, розподілу, споживання у сферах державного мега-, макро- та мікрорегулювання. Крім того, треба застосовувати стандартні підходи до технологій функціонування грошей як еталона платежу, накопичення та обігу, а також міри вартості й багатства в національному і світовому масштабах. Тому не випадково серед закликів автора Доповіді до президента США Д. Трампа щодо зміни стратегічних національних пріоритетів велика увага приділяється необхідності регуляторних обмежень маніпуляцій з валютою країн — торговельних партнерів.

В умовах ресурсної обмеженості якість і можливості використання факторів виробництва стримуються зовнішніми та внутрішніми ризиками невизначеності, характерними для процесів глобалізації. Фактори поширення інновацій при формуванні гігантських виробничо-збутових ланцюгів вимагають від міждержавних і вітчизняних регуляторних структур забезпечити керованість ступенем рівності умов господарювання, єдині правила доступу економічних агентів до ресурсів, уникнення несправедливого розшарування виробників і споживачів за рівнем доходів, а також дотримання норм екологічної безпеки та соціальної відповідальності. Не менш важливим, на думку автора Доповіді, є дотримання сприятливих умов праці та високих стандартів прав людини.

Технологічні уклади вищих рівнів збагачують людство універсальними інформаційними продуктами, що дає можливість прогнозувати економічні відносини на національному та наднаціональному рівнях завдяки глобальній логістичній інфраструктурі. Саме такі обставини є запорукою фіскального реформування, а також додержання обмежень торговельних операцій з територіями податкових гаваней з метою піднесення суверенних СЕС, на що, згідно з Доповіддю, мають спрямовуватися зусилля всіх гілок влади США.

Мережа Інтернет, яка охоплює комунікаційні, ділові та розважальні простори, являє собою одне з головних досягнень людської цивілізації, що кардинально змінюють відносини в соціумі. Як результат, інтернаціональні політичні, соціально-економічні, культурні зв'язки поглиблюються, істотно зростає їх інтелектуальна складова. Поширення економічної інформації, що обслуговує мобільний обіг вільно конвертованої валюти, цінних паперів між компаніями та суб'єктами зовнішнього середовища господарської діяльності, належить до найважливіших інфраструктурних елементів ринкової економіки, які змінили стиль ведення бізнесу. Таким чином, міжнародні стандарти статистичної та фінансової звітності в рамках глобалізаційних тенденцій слугують цивілізаційним фундаментом для цілісної системи творчого світогляду, яка вимагає від усіх носіїв державних, корпоративних і приватних інтересів єдиного цілепокладання, певної сміливості у формулюванні та координації власних міркувань і висновків, а також упевненості в якісних результатах бізнес-процесів.

Список використаної літератури

1. *Bergmann E. von.* Die Wirtschaftskrisen. Geschichte der national-ökonomischen Krisentheorien. — Stuttgart : W. Kohlhammer, 1895. — 440 S.
2. *Мизес Л.* Индивид, рынок и правовое государство ; [под ред. Д. Антисери и М. Балдини]. — СПб. : Пневма, 1999. — 196 с.
3. *Мизес Л.* Человеческая деятельность: трактат по экономической теории. — М. : Экономика, 2000. — 878 с.
4. *Mises L. von.* The Theory of Money & Credit. — New Haven : Yale University Press, 1953.
5. *Hayek F.A.* Individualism and Economic Order. — Chicago : University of Chicago Press, 1996. — 280 p.
6. *Schumpeter J.* Theory of Economic Development. An Inquiry into Profit, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle. — Cambridge, MA : Harvard University Press, 1934. — 255 p.
7. *Reinhart C.M., Rogoff K.S.* This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly. — Princeton, NJ : Princeton University Press, 2011. — 528 p.
8. *Arrow K.J.* The Economics of Information / Collected papers of Kenneth J. Arrow. — Cambridge, MA : The Belknap Press of Harvard University Press. — 1984. — Vol. 4. — P. 136–152.

References

1. Bergmann E. von. Die Wirtschaftskrisen. Geschichte der national-ökonomischen Krisentheorien. Stuttgart, W. Kohlhammer, 1895.
  2. Mises L. *Individ, Rynok i Pravovoe Gosudarstvo* [The individual, market and the rule of law state]. D. Antiseri, M. Baldini (Eds.). SPb, Pnevma, 1999 [in Russian].
  3. Mises L. *Chelovecheskaya Deyatel'nost': Traktat po Ekonomicheskoi Teorii* [Human Action: A Treatise on Economics]. Moscow, Ekonomika, 2000 [in Russian].
  4. Mises L. von. The Theory of Money & Credit. New Haven, Yale University Press, 1953.
  5. Hayek F.A. Individualism and Economic Order. Chicago, University of Chicago Press, 1996.
  6. Schumpeter J. Theory of Economic Development. An Inquiry into Profit, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle. Cambridge, MA, Harvard University Press, 1934.
  7. Reinhart C.M., Rogoff K.S. This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly. Princeton, NJ, Princeton University Press, 2011.
  8. Arrow K.J. The Economics of Information, in: Collected papers of Kenneth J. Arrow. Cambridge, MA, The Belknap Press of Harvard University Press, 1984, Vol. 4, pp. 136–152.
-